

LANGS HET DONKERE BOS

NEL VERSCHOOR-
VAN DER VLIS

NEL VERSCHOOR-VAN DER VLIS

LANGS
HET DONKERE
BOS

Met tekeningen van Jan Lutz

ZESDE DRUK

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

I. OP WEG NAAR HUIS

De grote schooldeur zwaait wijd open naar de straat.

Een stroom jongens en meisjes komt naar buiten.

Keurig in de rij eerst, twee aan twee.

Maar op de blauwe stoep schieten ze weg naar alle kanten, links en rechts.

Jongens hollen een hoek om, klepperend op hun klompen.

Meisjes steken arm in arm, lopen lachend en pratend de straat uit, een andere straat in, naar huis misschien of naar een plekje waar ze zullen spelen.

Rietje de Ruif is een van de laatsten vanmiddag. Ze moet na vieren haar sommen nog afmaken.

Ze zit alleen in het lokaal, een frons tussen de ogen.

Vervelende sommen zijn het vandaag, en zo verschrikkelijk veel.

Nog twee nu, ze moet een beetje voortmaken.

Met een zucht legt ze eindelijk de penhouder neer, slaat de armen over elkaar en leunt achterover in de bank.

„Breng je werk maar even bij me, Rietje,” zegt mijnheer.

Ze staat snel op, legt het schrift op de tafel en kijkt al naar de gangdeur.

„Nou, toe maar, Rietje, een volgende keer wat vlugger hoor, meisje, ga maar.”

Ze is al bij de deur, met een knik naar mijnheer en staat in de gang.

Hè, koud is het hier.

Ze duikt gauw in haar mantel, knoopt de sjaal stevig vast onder haar kin en loopt naar de buitendeur.

Het is al donker op straat.

Moeder noemt deze dagen... „de donkere dagen voor Kerstmis”.

Zou het vriezen vannacht? Of misschien gaat het sneeuwen... de lucht is zo donker daar verderop, achter die huizen. Hè, jammer, vader komt vanavond laat van de fabriek.

Ze steekt de handen diep in de zakken van haar mantel. Gauw voortmaken moet ze, er zal wel een brief van Gijs zijn.

Elke donderdag is er immers een brief van Gijs.

Weer trekt een frons tussen haar ogen. Het is niet leuk als je grote broer onder dienst is.

Zo, kijk nou, daar zie je in de verte de bomen van het bos alweer.

Hun huisje staat aan de grote weg, net aan de rand van het bos.

Donker ziet alles eruit vandaag, nee, het gaat vast niet vriezen, er zal best sneeuw vallen vannacht.

Als de lucht er zo grauw uit ziet komt er altijd sneeuw.

Ha, het licht brandt al bij moeder.

Ze gaat hard lopen, hunkerend van verlangen naar de warme kachel en het licht achter die kleine ruiten.

Ze loopt achterom, de keuken in.

„Ha moeder!”

„Zo Rietje, ben je daar? Een beetje laat vandaag, is 't niet? Krelis is al thuis geweest. Hij is met Harm Sieders mee naar de boerderij. Hij mocht ook blijven eten. Let je even op zus, ik zal een kopje thee halen.”

Ze duikt neer bij de kachel en bij de box van Trijntje, die kraaiend de handjes naar haar uitsteekt.

Even later komt moeder de kamer weer in, ze zet de theepot in het mandje en gaat een kopje inschenken.

„Is er geen brief van Gijs gekomen, moeder?”

„Ja Rietje, daar ligt hij, in de vensterbank, je mag hem zelf lezen.”

Ze is al opgesprongen en pakt de witte enveloppe.

„Lieve allemaal,” leest ze...

Het is een lange brief, een leuke gezellige brief, zoals Gijs die schrijven kan. Ze zit zachtjes te lachen onder het lezen.

Ze legt de brief weer in de vensterbank.

„Er staat in, dat we bij buurvrouw Helders moeten gaan zeggen, dat Joost gauw naar huis zal schrijven, maar dat hij nu een beetje ziek is, moeder. Wie moet dat gaan zeggen?”

Moeder legt het naaiwerk, waaraan ze weer begonnen is, op tafel.

„Ja, ik had het Krelis willen laten doen, maar ik ben het vergeten. En vader komt pas laat thuis vanavond. Buurvrouw Helders zit misschien naar een brief uit te kijken. Vanavond na het eten zou ik zelf even kunnen gaan, maar ik laat jou met zusje ook niet graag alleen.”

„Zal ik dan gaan, moeder? Ik kan 't toch ook best even doen! Het is niet verder dan een kwartiertje. Toe nou, moeder?”

Moeder knikt: „Ja, toe maar, je weet het wel, hè? Het is gemakkelijk te vinden, één rechte weg. Vertel maar precies wat er in de brief staat. Nee, weet je wat, neem de brief maar mee, dan kan ze 't zelf lezen. Kom maar weer gauw terug, Rietje.”

Ze is de gang al in. Het is wel heerlijk warm en gezellig binnen. Maar in het donker een boodschap te mogen doen, dwars door de kou, dat is nog mooier. Dan kun je denken dat je groot bent, groot als vader en moeder.

Geen klein kind meer als Trijntje, in elk geval even groot en flink als Krelis is.

Bang? ... Welnee, ze is niet bang in het donker.

II. ALLEEN IN HET DONKER

Moeder komt ook de gang in.

„Goed je das om, hoor, zó ja, met een knoop erin. En maar stevig aanstappen. Zeg buurvrouw maar g'ndag, ze zal wel nieuwsgierig zijn. Ze is misschien al geschrokken, dat er vanmiddag geen brief voor haar was. Hè, wat waait het. Nou Rietje, gauw terug, hoor.”

Rietje lacht, ze zwaait met een arm en gaat langs de hoge rechte bomen, die aan weerskanten van de brede weg staan, als soldaten op een rij.

Aan de éne kant is het donkere bos met zijn grote bomen en dichte struiken.

Hu, ze zou nu niet graag dwars door het bos lopen, nee, hoor. Al is het pas middag, ze loopt toch liever op de grote weg waar telkens een lantaren staat.

Als je heel goed kijkt, kun je in de verte het huis van buurvrouw al zien. Het is niet langer dan een kwartier lopen.

Ha, ha!

Daar tuimelen een paar sneeuwvlokken omlaag, vallen op haar schouders, smelten weg. Maar nieuwe komen aantuimelen, tien, twintig, honderd, duizend...

O, dat is mooi, ze blijven liggen op de zwarte stille weg, ze plakken vast aan de bomen, zakken neer in de greppeltjes aan de kant.

Prachtig is dat! De zwarte weg blijft niet langer zwart! Eerst ligt er een heel dun laagje, dat wegsmelt onder je voeten.

Maar er valt meer en meer, die laag wordt dikker en dikker, nu zie je goed de witte weg in het donker.

Ze loopt zachtjes te lachen van plezier. Jammer dat het maar zo'n klein eindje is naar buurvrouw Helden.

Ze zou wel altijd zo willen blijven lopen langs die witte weg, met haar voeten op dat zachte, mooie.

Uren- en urenlang, ze weet zelf niet waarheen wel allemaal.

Och, wat loopt ze te dromen. Voorzichtig, een grote auto komt achter haar aan. Het felle licht valt over de weg. Nu lijkt het allemaal een sprookje.

In een ogenblik tijd is die wagen voorbijgezoefd.

Ze steekt haar handen dieper in de zakken van haar mantel.

Kom, ze moet voortmaken en weer gauw terug zijn bij moeder.

Het lichtje van de boerderij van Helders komt dicht- en dichterbij.

Ze loopt het laatste eindje op een drafje en staat even later witbesneeuwd bij de achterdeur.

De buurvrouw is in de keuken.

Ze ziet Rietje staan en droogt haar handen aan de bontgeruite handdoek.

„Zo, zo, had je een boodschap, Rietje? Kom maar gauw even mee naar binnen. Wat ben je nat! Is het zo'n weer buiten?”

Ze loopt achter de boerin de keuken door, een verschrikkelijk lange gang in naar de woonkamer.

In de woonkamer is het stil. De boer is zeker in de stal.

Ze mag gaan zitten in de grote leren armstoel van de boer.

„Heeft moeder nog een brief gehad van Gijs, Rietje?”

„Ja buurvrouw, dat kwam ik juist vertellen, ik heb hem meegebracht, er stond ook wat voor u in.”

Ze grist de brief uit haar zak en geeft hem aan buurvrouw.

Terwijl de boerin zit te lezen, kijkt Rietje de kamer rond.

Wat een kamer is dat! Hun eigen kamer kan daar wel in ronddansen, zou moeder zeggen.

„Zo Rietje, ik ben blij, dat je het even bent komen zeggen. Ik was al ongerust geworden. We zullen maar hopen, dat hij gauw weer beter is.”

Rietje staat al naast haar stoel, ze steekt de brief weer in haar zak.

„Ga je alweer? Kijk es, hier heb je twee mooie sinaas-appels, één voor jou en één voor Krelis. Zul je moeder

bedanken voor het laten lezen van de brief? Is je mantel goed dicht, het is flink koud, hoor. Zo, dag Rietje, gauw naar huis, hoor.”

Ze lacht en zwaait naar de boerin en voelt in haar zakken aan elke kant de mooie ronding van de sinaasappels.

Bij het hek kijkt ze nog eens om. De boer komt net de stal uit en steekt een hand op. De boerin staat voor het raam van de kamer en zwaait naar haar. Dan laat ze het gordijn zakken.

Ze is nu weer alleen op de weg.

Wat zal Krelis kijken als hij straks zo'n grote mooie sinaasappel krijgt.

Die krijgen ze niet vaak in de winter. Een heel enkel keertje maar, als Gijs met verlof naar huis komt.

Ze kijkt nog even om naar de donkere boerderij.

Het is nog wel geen avond, maar het is toch erg stil hier op de weg.

Kom nou, vlug doorstappen, zo ver is het niet naar huis en ze is toch zeker geen klein kind meer?

Hè, wat is dat mooi, die sneeuw op de bomen van het bos. Was vader er nu maar, dan gingen ze een wandeling door het bos maken, dwars erdoorheen.

Ze zou geen ogenblik bang zijn, al was het nog zo donker.

Vader was dan immers vlak bij haar.

Ze moet nu opeens denken aan een avond, dat ze hier gelopen hebben. Vader, moeder, Krelis en zij.

Vader vroeg opeens: „Zijn jullie bang in het donker hier?”

Ze moesten erom lachen, ze zeiden: „Natuurlijk niet. U bent er toch bij!”

Ze ziet nòg vaders gezicht boven het gloeiende puntje van zijn sigaret.

„Zo, zo,” zei vader, „vertrouw je zo op míj? Ik hoop, dat je in het leven ook zo op je hemelse Vader vertrouwen zult.”

Ze heeft dat nooit meer kunnen vergeten. Er zijn meer van die dingen, die ze nooit meer vergeten kan. Er stond eens in een leesboek op school...

Met een schok staat ze stil.

Wat was dat daar aan de kant van de weg, dicht bij het bos... Riep daar iemand om hulp? Stil... stil nou es even...

Met een sprong staat ze aan de andere kant van de weg en zet het op een lopen. Een vreemd scherp angstgeroep klinkt achter haar rug, ergens rechts van de weg. Wat is dat daar, achter haar? Weg, hier vandaán!

Hijgend rent ze door het donker. Haar hart bonst en hamert van angst en van schrik.

Is het goed weg te hollen als iemand roept om hulp?

O, maar ze is bang, ze moet weg, ze moet maken dat ze thuiskomt, gáuw dan!

Weer dat angstig geroep achter haar rug, een beetje verder weg nu al.

Is het goed weg te hollen als iemand haar misschien nodig heeft?

En opeens zit ze op school in de bank, vlak naast mijnheer.

„Ze gingen aan de overkant voorbij,” zegt hij, „de priester en de Leviet. Ze lieten de arme man zo maar liggen. Dat is zonde.”

Ze staat stil, midden op de weg, de handen tegen zich aangedrukt.

Als dat daarbinnen nu maar niet zo bonsde en sloeg...

Zou ze teruggaan? Zou ze teruggaan? Terug naar die stem, die roept en haar misschien nodig heeft? Maar... maar ze durft immers niet, niet alleen...

Als vader nu bij haar was...

„Ik hoop, dat je in het leven ook zó op je hemelse Vader vertrouwen zult...”

Ze krijgt een kleur.

Is dat vertrouwen... als je wegloopt... als je bang bent?

Opeens keert ze om en gaat terug.

III. WIE ROEPT DAAR?

Ze schokt even in elkaar als er wéér een scherpe kreet klinkt over de weg.

Kwam er nu maar een auto aan, dan zou ze haar hand opsteken en hem laten stilstaan.

Maar er komt geen auto aan. De weg is wit en stil met de zwarte bomen aan weerskanten.

En daar is het weer, vlak bij haar nu.

Ze speurt in het donker.

Ligt daar iets aan de kant van de weg?

Ze gaat er dapper recht op af, ze moet alleen even hoesten en een hand tegen haar borst drukken om dat gebons te doen ophouden.

Een stem kermt en vraagt: „Is daar iemand?”

„Ja,” zegt Rietje, „ja, ik ben er... ik kom al, wacht maar even...”

En nu buigt ze zich al over die donkere hoop en nu

ziet ze een betrand gezicht, dat dankbaar naar haar kijkt.

„Een meisje,” denkt ze, „gelukkig, het is een meisje...”

„Ben je gevallen?” vraagt ze.

Het meisje knikt, ze probeert overeind te komen, maar met een scherpe kreet van pijn zakt ze weer neer.

„Voorzichtig,” zegt Rietje, „niet bewegen... hoe komt het, dat je gevallen bent?”

„Ik ben aan het hout zoeken, daar achter me staat de kruiwagen, kijk maar. Ik zag die greppel niet, omdat er sneeuw overheen lag. Toen tuimelde ik voorover, dwars over die boomstronk heen. Ik kan mijn been niet optillen.”

„Wacht maar,” zegt Rietje, „wacht maar, ik zal je wel helpen. Waar woon je en waar zijn je vader en moeder?”

Het meisje draait verlegen haar hoofd af.

„Als je me maar even helpen wilt met opstaan, dan is het genoeg, dan zal ik wel zien dat ik thuiskom. Zie je... ik...”

En weer draait ze verlegen haar hoofd af,

Rietje steekt haar handen uit: „Ik zal proberen je op te tillen.”

Het meisje drukt de lippen stijf op elkaar en doet haar ogen dicht van de pijn.

Rietje trekt haar voorzichtig overeind, tot ze op één voet staat, aan de kant van de weg. Maar als ze probeert haar andere voet neer te zetten, kermt ze weer. „Het... het gaat niet,” hakkelt ze, „hoe moet ik nou thuis komen? ... Ik kan geen been verzetten. Ik weet geen raad.”

Opeens beginnen Rietjes ogen te schitteren van plezier.

„Ik weet het,” zegt ze, „ik weet het al. Ik zet jou op de kruiwagen en rijd je zo naar mijn moeder toe, die zal er wel wat op weten.”

Het meisje kijkt haar aan met een open mond van verbazing.

„Jij...? Jij een kruiwagen rijden? Dat... dat gaat toch niet... je... je hebt vast nooit zo iets gedaan... ik denk...”

„Jawel,” zegt Rietje haastig, „ik kan het best, ik ben sterk genoeg, wacht nou even.”

Ze is al over de greppel heen en trekt de kruiwagen naar de weg.

Daar staat hij midden in de sneeuw, midden in het donker.

„Kom nou,” zegt ze, „kom nou, hoe heet je toch? Houd me goed vast, hink maar op één been. Zet je tanden maar op elkaar, dat doe ik ook als ik erge pijn heb. Gaat het zo? Ga nou zitten, ja, toe nou. Ik zal je rijden, ik ben zo sterk. Maar hoe heet je dan toch?”

„Blijf nog even staan,” zegt het meisje. „Nee, wacht nog even... dan zal ik 't je vertellen... ik heet Maartje Stevens... Maar... maar ik wil niet naar jouw huis... Wil je... kun je me niet naar mijn huis brengen?”

„Wacht je moeder dan?”

Maartje krijgt een kleur, maar Rietje ziet dat niet. „Ik heb geen moeder,” zegt ze zachtjes, „en geen vader ook. Ik woon met mijn opa daarginds in dat huisje. Ik wil liever niet... niet naar jullie... Ik... we zijn maar erg arm... erg arme mensen... en je moeder...”

„Mijn moeder,” zegt Rietje, „mijn moeder vindt het vast fijn als je meekomt. Praat toch niet zó... Ik rijd je naar mijn huis. Is je opa thuis?”

„Nee, die komt vanavond pas terug.”

„Nou, daarò, denk je, dat je dan alleen thuis kunt zijn. Dat mag niet. Ik rijd je naar huis.”

Ze bukt en pakt de bomen van de kruiwagen stevig vast. Ze duwt die door de sneeuw over de weg.

Als er een kuil in de weg zit, schokt Maartje in elkaar van pijn. Maar het gaat toch goed.

„Ik vind je zo aardig,” zegt Maartje dankbaar, „andere kinderen zijn nooit aardig voor me. Ze roepen me na en schelden me uit. Omdat we zo arm zijn, hè.

Dat vinden ze zeker erg. Jij... jij bent helemaal niet verwaand tegen me..."

Rietje buigt zich wat dieper voorover, haar gezicht naar de weg.

Ze schaamt zich zo om daarstraks, ze zegt:

„Ik ben hard weggelopen toen ik je hoorde roepen.

Zo aardig ben ik niet, denk het maar niet..."

Maartje geeft even geen antwoord, ze kijkt naar de bomen langs de weg.

Dan kijkt ze naar Rietje, die warm is van het duwen.

„En waarom kwam je dan toch terug?"

Nu is het Rietje, die geen antwoord geeft. Het is zo moeilijk over zulke dingen te praten. Er zijn dingen die je wel denken, maar die je zo moeilijk zeggen kunt.

„Waarom kwam je dan toch terug?" vraagt Maartje weer.

De weg is zo stil en zo wit. De sneeuw blijft al maar vallen in dikke vlokken, honderden, duizenden, zoveel, dat het lijkt of het nooit meer op zal houden. Maar ze denken nu geen van tweeën aan de sneeuw en aan deze weg en aan deze wonderlijke tocht.

„Ik dacht...", zegt Rietje zachtjes... „ik dacht aan die man, weet je wel, die ze ook lieten liggen zo maar langs de weg..."

„O... ja... in de woestijn, hè?"

„Ja," zegt Rietje.

En dan praten ze een heel eind geen enkel woord meer en ze merken geen van beiden, dat het zo stil is tussen hen.

IV. WEER THUIS

Heel in de verte brandt de eerste lantaren.
Rietje kijkt daarnaar. Ze is nu wel moe van het duwen door de rulle sneeuw.

„Zet hem even neer,” zegt Maartje, „dan kun je uitrusten.”

Een minuut of vijf wachten ze aan de kant van de weg.

„Is je vader ook thuis?” vraagt Maartje.

Rietje schudt van nee. „Die komt vanavond pas.”

Rietje zit op een puntje van de kruiwagen.

„Heb je erge pijn?” vraagt ze.

„Als ik zo zit, voel ik het niet, alleen als mijn been beweegt.”

Even later staat Rietje weer op.

„Daar gaan we weer,” zegt ze en lacht er dapper bij, hoewel het moeilijker gaat, omdat de straatweg nu veel ongelijker is.

„Kijk, Maartje, zie je daarginds dat lichtje? Ja, daar tussen die bomen door? Daar woon ik nou.”

Maartje zucht even, ze maakt een beweging alsof ze op wil staan en de kruiwagen tegenhouden, maar de pijn verhindert haar dat.

„Wat een mooi huis is dat... ik... ik durf niet erg...”

„Als je mijn moeder ziet, zul je lachen, omdat je bang bent geweest,” zegt Rietje. „Je zult het zelf wel zien.”

En daar is het huis al, moeder staat voor het raam uit te kijken met bange ogen.

Als de kruiwagen stilsthoudt, ziet ze pas, dat haar eigen Rietje erachter loopt.

Ze slaat de handen in elkaar van verbazing en komt gauw naar buiten.

„Kindje, wat is dat?”

O, en nu zou Maartje wel in de grond willen kruipen van angst en verlegenheid. Als haar been niet zo'n vreselijke pijn deed, zou ze zeker hinkend zijn weggevlucht.

Maar daar buigt de moeder van Rietje zich al over haar heen en een vriendelijk bezorgd gezicht kijkt haar aan.

„Kindje, ben je zo gevallen? Ik zal je gauw helpen. Zou je moeder niet ongerust wezen als je zo lang weg blijft?”

Maartje schudt van nee. Ze kan nu niet praten. Ze kan nu, met die vriendelijke ogen vlak voor zich, niet zeggen, dat ze geen moeder heeft. Ze kan helemaal niets

zeggen, alleen maar zachtjes schudden van nee.

„Ze is bij haar opa, moeder,” zegt Rietje, „ze... ze heeft geen moeder meer... daarom dacht ik... ik zal haar meenemen...”

En daar tilt moeder Maartje in haar sterke armen zo maar van de kruiwagen en draagt haar de gang door, de kamer in, waar het licht brandt en de kachel gloeiend staat.

En Maartje kan het niet helpen, dat ze nu even stijf haar ogen dichtknijpen moet, omdat ze de tranen niet wil laten zien, die opeens te voorschijn komen.

Tranen, om de pijn bij dat dragen, tranen, omdat deze mensen zo lief en vriendelijk voor haar zijn. Ze weet zelf niet waarom, om alles tegelijk misschien.

En daar zit ze, een stoel onder haar ene been. Haar mantel en haar muts zijn al in de gang.

Ze legt verlegen en geschrokken haar twee handen op een scheur in haar jurk, die ze daar vanmiddag nog niet in had.

„Het geeft immers niets,” zegt de moeder van Rietje, „je jurk is zeker gescheurd toen je viel. Ik zal het wel naaien. Weet je wat ik doen zal? Ik ga even de dokter vragen om naar je been te kijken. En dan zal ik ook zien of je grootvader al thuis is. Hij moet maar een boterham komen eten bij ons en dan zullen we wel verder kijken. Rietje, laat zien dat je groot bent. Jij dekt terwijl de tafel en je let goed op zusje.”

Het is allemaal zo vreemd en zo wonderlijk. Daar zijn ze opeens samen in de kamer, twee kinderen, die elkaar nooit eerder hebben gezien en die elkaar nu honderden dingen te vertellen hebben.

„Ik zou juist morgen voor het eerst naar school gaan hier,” vertelt Maartje. „Nu kan dat vast niet, zul je zien. Ik kan helemaal niet lopen.”

„Maar als je beter bent en je gaat mee naar school, zal niemand je uitschelden, daar zal Krelis wel voor zorgen.”

Maartje knikt dankbaar, ze voelt zich zo warm en gelukkig hier in de kamer, te warm en te gelukkig haast om pijn te voelen.

Ze denkt: „Ik wou dat opa ook in zo'n huis wonen kon... Maar we hebben geen geld.”

V. BIJ ELKAAR

Hoe kan een uur zo gauw voorbij zijn... Rietje heeft de tafel gedekt en af en toe naar zusje gekeken. Ze hebben elkaar alles verteld wat er te vertellen is van school en van leesboeken en nog veel andere dingen.

Dan horen ze stappen langs het raam.

„Daar is moeder,” zegt Rietje, „maar ze is niet alleen, hoor maar.”

De voordeur gaat open, voetstappen komen door de gang, de kamer in.

Daar is moeder met de dokter, een lange jonge man, die wel es bij Rietje is geweest toen ze ziek was. En achter moeder en achter de dokter staat een oude grijze man met een witte baard, die vol sneeuwvlokken zit.

Maartje vergeet de pijn, vergeet de dokter, vergeet haar angst. Ze steekt twee handen omhoog en lacht van blijdschap.

Want die oude man daar, dat is haar grootvader.

Hij ziet er een beetje arm en sjofel uit, zijn kleren zijn zo heel erg schoon niet en iedereen kan aan hem zien, dat hij weinig geld verdient. Maar hij is haar opa en hij is zo goed en vriendelijk voor haar geweest toen vader stierf. Hij is eigenlijk de enige bekende in de kamer en ze weet misschien voor het eerst van haar leven pas goed, hoeveel ze van hem houdt.

Hij staat al naast haar stoel en zijn oude bevende hand strijkt zachtjes over haar haar.

„Kindje nou toch, wat ben ik geschrokken, ik was juist een beetje vroeg naar huis gekomen. Ik dacht: Maartje moet nou geen hout sprokkelen, nou het zo

sneeuwen gaat. En nou hoor ik me dät. Wel, 't is toch wat."

De dokter komt er ook bij, hij onderzoekt het been van Maartje met een ernstig gezicht. Als hij klaar is, zegt hij: „Het valt me nogal mee, maar de enkel is lelijk gekneusd. Dat wordt een poosje zitten, jongedame. Je hebt je kranig gehouden met het onderzoek. Hier, kijk es, een pepermunt, omdat je zo flink bent geweest. En jij omdat je zo dapper de kruiwagen naar huis hebt gereden, Rietje. Straks kom ik even terug om een verband te leggen."

Als de dokter weg is, schuift moeder de stoelen om de tafel.

„Ga gauw zitten allemaal en tast maar toe. Je groot-

vader en ik hebben wat afgesproken, Maartje. Ik ben even bij vader op de fabriek geweest. Hij kent opa wel. Zolang jij niet lopen kunt, moeten jullie maar hier blijven. Wij hebben het ook wel niet rijk, maar je opa verdient toch wel wàt. Dat geeft hij dan voor de kost. Ik zal voor jullie zorgen, want ik heb gezien, waarin jullie slapen en eten en dat kan zo niet langer."

De oude grijze man schudt zijn hoofd en glimlacht. Hij zegt:

„U bent erg goed voor ons; van dat verdienen... och, dat is maar een praatje, dat begrijp ik wel. Dat is veel te weinig eigenlijk... je zult eraan te kort komen, ik denk..."

„Stil nou, opa," zegt moeder, „laat het nu maar zo. We zijn op de wereld om elkaar te helpen, dat weten we allebei wel. Is 't niet zo? En er zal best een goed huisje voor jullie komen."

Dan opeens komt Krelis de gang door de kamer in. Hij staat stokstijf van verbazing. Zijn mond schiet wagenwijd open en ze moeten allemaal lachen of ze willen of niet.

Als hij alles heeft gehoord, lacht hij zelf ook van plezier.

Hij schuift van pret vlak bij opa Stevens en eet nog een boterham mee, al heeft hij bij de boer al lang gegeten.

Ze delen de twee mooie sinaasappels van buurvrouw Helders met elkaar.

Ze zitten nog aan tafel als de dokter weer terugkomt. Hij legt een stevig verband om Maartjes been.

„Nu maar een beetje geduld hebben," zegt hij, „het zal allemaal wel weer goed komen."

Moeder schenkt een kopje thee voor hem in, dan moet hij weer naar andere zieken.

Als moeder en Rietje de bordjes en kopjes gewassen hebben, doen ze nog een spelletje aan de tafel.

En dan is het bedtijd.

Hoe kan het toch zo gauw laat zijn.

Krelis mag nog een poosje opblijven bij moeder en opa Stevens, maar Rietje en Maartje gaan naar bed.

Het duurt nog een heel poosje eer Maartje klaar is.

Moeder wast haar en doet haar schone kleren van Rietje aan.

Het is een feest als ze eindelijk naast elkaar in het bed van Rietje liggen.

Het is zo donker in het slaapkamertje.

Buiten valt nog altijd de sneeuw, maar dat kun je hier binnen niet zien.

Maartje keert zich voorzichtig op haar zij, ze kijkt door het donkere kamertje. Ze zegt: „Ik ben zo blij... nu is het net of ik óók weer een beetje een moeder heb.”

„Ja... hè?” zegt Rietje zachtjes.

En buiten valt al maar de sneeuw, ze valt zo zacht en geruisloos naar beneden en bedekt het zwarte bos met een dikke witte sneeuwdeken...

Rietje zegt: „Hoor es, wij worden vriendinnen, hè? En dan kom je erg dikwijls naar ons toe als jullie weer samenwonen.”

Nu kan Maartje bijna geen antwoord geven. Het is alles zo heerlijk, het is alles zo onbegrijpelijk goed. Het is zoveel opeens...

En ze merkt nu ook, dat ze niet eens antwoord hóeft te geven, want Rietjes ogen zijn dichtgevallen, ze haalt heel diep en regelmatig adem.

In het donker lacht Maartje zachtjes van blijdschap. Nu is ze heel alleen nog wakker, nu ligt ze hier heel alleen met dit grote geluk.

Ze moet opeens haar handen vouwen, diep onder de dekens, ze doet haar ogen heel stijf dicht.

„Ik... ik dank U wel, Here Jezus,” zegt ze zachtjes, „ik dank U wel, ik ben zo blij...”

En dan slaapt ook Maartje in, heel gelukkig en tevreden, een lachje om haar mond, een hand onder haar hoofd op het kussen.

Ze horen niet eens meer dat Rietjes vader van de fabriek naar huis komt, geen van tweeën.

Een arm van Rietje ligt dwars over Maartje heen.

Dat ziet vader als hij even boven komt kijken met moeder...

Buiten sneeuwt het nog...